



## آموزش و پرورش ناشنویان

پدیدآورده (ها) : باغچه بان، ثمینه  
علوم تربیتی :: آموزش و پرورش (تعلیم و تربیت) :: اردیبهشت 1353 - شماره 76  
از 460 تا 462  
آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/335421>

دانلود شده توسط : عمومی user2314  
تاریخ دانلود : 12/04/1395

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.



پایگاه مجلات تخصصی نور

# آموزش و پرورش ناشنوایان

تخمین زد. اختلالات شنوایی یا مادرزادی و یا عارضی است. یعنی شخص یا ناشنوا به دنیا می‌آید و یا شنوایی خود را قبل از گویا شدن، یا پس از آن از دست می‌دهد که توجه به میزان اختلال و زمان ناشنوا شدن و تأثیرات جنبی آن اهمیت بسزایی در برنامه‌ریزیها و انتخاب روشهای آموزشی و امر توانبخشی کلی ناشنوایان دارد.

ناشنوایان از جمله معلولانی هستند که باید نسبت به آموزش و پرورش آنان از سنین شیرخوارگی همت گماشت تا موانعی در راه رشد و پرورش فکری و عاطفی و اخلاقی آنان ایجاد نشود و جامعه از کارآیی و بازدهی این‌گونه افراد به‌نحو احسن بهره‌مند شود.

## نگاهی به گذشته:

موقعیت واقعی کرولالها تا قرون وسطی در پرده‌ای از ابهام و خرافات پوشیده بود. مردم به‌طور کلی این گروه را از نظر فکری عقبمانده و غیرقابل آموزش و پرورش می‌دانستند. در قرن ششم میلادی، طبق قوانین روم، ناشنوایان از جمله محجوران شمرده

## سرسخن:

کار اساسی و هدف غایی تعلیم و تربیت در جوامع امروزی این است که انسانها را اجتماعی بار بیاورد و آنان را افرادی مولد و مستقل و مظهری از ارزشها و فرهنگ جامعه خود کند تا از این‌راه هدفهای اجتماعی جامعه به‌تحقق بپیوندد.

آموزش و پرورش افرادی که به‌دلایلی از سلامت کامل جسم و روح برخوردار نیستند کاری بسیار مشکل است. زیرا فراهم ساختن نیروی انسانی آموزنده و کاردان برای تعلیم به‌معلولان به‌مراتب دشوارتر از تربیت معلمان عادی است، و هم تعلیم این افراد ابزار و وسایل ویژه‌ای را طلب می‌کند.

متأسفانه تاکنون در ایران آمارهای از ناشنوایان گرفته نشده است، ولی بر اساس فرمولی که سازمان ملل تهیه کرده و مورد قبول انجمن توانبخشی بین‌المللی قرار گرفته است سه در هزار جمعیت کشورها مبتلا به درجات مختلف ناشنوایی و دشواریهای گفتار هستند و از این رو می‌توان عده ناشنوایان کشور ایران را رقمی در حدود ۹۰،۰۰۰

می‌شدند و حق شهادت و عقد قرارداد و دیگر حقوق مدنی از آنها سلب شده بود. کلیسا این نقص را خواست خدا می‌دانست و مردم را به رحم و شفقت نسبت به آنها دعوت می‌کرد. چنین تصوراتی که از نادانی مایه می‌گرفت این گروه را به نابسامانی بیشتر می‌کشید. از اواسط قرن نوزدهم، مریبان به امکانات آموزشی و پرورشی کروالها واقف شدند و برای نخستین بار اعلام کردند که از طریق بصری می‌توان معلومات لازم را به افراد ناشنوا داد. این مطلب تأثیر بسزایی در بهبود وضع اجتماعی و حقوق ناشنوایان داشت. پندارهای واهی خود را به روشن-بینی علمی و مستدل سپرد و تغییرات اساسی در وضع اجتماعی و اقتصادی و روحی ناشنوایان پدید آمد.

رنسانس در اروپا، همراه با تغییراتی که در کلیه زمینه‌ها ایجاد کرد، در خصوص رشد و گسترش تعلیم و تربیت به‌طور کلی و راه‌یابیهای نوین در امر آموزش و پرورش گروه‌های ویژه، از جمله کروالها، موفقیت‌های بالنسبه ارزشمندی ارائه داد. از آن پس کوشش مریبان صرف رفع دشواریهای آموزشی و پرورشی ناشنوایان شد. ولی ناشنوایان، با توجه به علت و شدت و زمان حدوث ناشنوایی، با یکدیگر تفاوت‌های فاحش دارند، و باز با توجه به زمانی که خدمات آموزشی در اختیارشان گذاشته می‌شود، از نظر آموزشی

در موقعیتهای متفاوتی قرا می‌گیرند. از این رو در طی سالها روشهای گوناگونی ایجاد شد که هر یک برای گروهی از ناشنوایان مفید و مناسب است. گفتنی است که به‌طور کلی از شروع آموزش و پرورش کروالها در جهان قریب به چهار صد سال می‌گذرد، اما فقط دو بیست سال پیش اولین مدرسه از این نوع در فرانسه تأسیس شد.

در ایران تعلیم و تربیت ناشنوایان در سال ۱۳۰۴ در شهر تبریز به وسیله شادروان جبار باغچه‌بان بنیانگذاری شد. در این زمان در کردکستان او سه طفل کروال نامنویسی کرده بودند. گرچه، به‌علت موانع و مشکلات و مسافرت ناخواستۀ شادروان باغچه‌بان از تبریز به شیراز، این خدمت نوبا ادامه نیافت، اما پس از فترتی نه‌ساله، یعنی در سال ۱۳۱۲، نخستین مدرسه کروالها در تهران تأسیس شد و چون بر شالوده استواری پی‌افکنده شده بود، رشد کرد تا امروز که مجتمع‌های بالنسبه کاملی در تهران و شهرستانها (بالغ بر ۱۱ مرکز) وظیفه آموزش و پرورش بیش از یک‌هزار کودک ناشنوا را در سطوح مختلف آموزشی و تربیتی بر عهده دارند.\*

علاوه بر آموزشگاههایی که در پانوشت ذکر شد دفتر کل امور کودکان استثنایی، که در بهمن‌ماه سال ۱۳۴۷، در وزارت آموزش و پرورش به‌وجود آمد، برای رفع نیازمندی کلیه کودکان ناشنوا، چه در تهران و چه در

- ۱- آموزشگاه کروالهای باغچه‌بان، تأسیس ۱۳۰۳، با ۲۴۰ شاگرد. کودکان، دبستان، دوره راهنمایی، دوره اول دبیرستان.
  - ۲- دبستان افتا (میرزایی) تهران، تأسیس ۱۳۲۷، با ۴۰ شاگرد. دبستان.
  - ۳- دبستان کروالهای گلپیدی اصفهان، تأسیس ۱۳۳۵، با ۵۰ شاگرد. دبستان، بخش حرفه‌ای.
  - ۴- دبستان کروالهای تبریز، تأسیس ۱۳۳۸، با ۷۰ شاگرد. دبستان.
  - ۵- آموزشگاه حرفه‌ای نظام‌مافی تهران، تأسیس ۱۳۳۸، با ۱۲۰ شاگرد. دبستان و هنرستان حرفه‌ای.
  - ۶- دبستان نيمروز تهران تأسیس ۱۳۴۳ با تعداد ۹۰ شاگرد. دبستان دوره راهنمایی.
  - ۷- دبستان کروالهای باغچه‌بان (شماره ۲)، تهران، تأسیس ۱۳۴۷، با ۱۳۰ شاگرد. کودکان، دبستان دوره راهنمایی.
  - ۸- دبستان کروالهای مشهد، ۱۳۴۷، با ۷۰ شاگرد.
  - ۹- دبستان پرورش شیراز، تأسیس ۱۳۴۷، با ۱۷ شاگرد.
  - ۱۰- کلاس اکابر در دبستان ملك‌الشعراى صبوری ویژه ناشنوایان اکابر مشهد، تأسیس ۱۳۴۷، با ۱۶ نفر شاگرد.
  - ۱۱- دبستان پانزدهم بهمن ملایر، تأسیس ۱۳۴۹، با ۲۰ شاگرد.
- این ارقام در سال ۱۳۵۰ جمع‌آوری شده است.

شهرستانها، کلاسهای ویژه‌ای برای پذیرش کودکان ناشنوا در مدارس معمولی تأسیس کرد، و اکنون طبق گزارش کارشناسان این اداره کل در ۹۳ نقطه کشور چنین کلاسهایی وجود دارد.

### مراحل تحصیل:

آموزش و پرورش ناشنوایان روشهای خاص خود را دارد و به‌طور خلاصه می‌توان سه روش را نام برد: «روش شفاهی» (بسر پایه زبان‌آموزی و تعلیم و تلفظ و لحنی و تربیت شنوایی)، «روش هجی کردن با دست» و «روش آمیخته» (آمیخته‌ای از اصول روش شفاهی و روش هجی‌کردن با دست و زبان اشاره).

برای آموزش و پرورش کودکان کرولال به‌شکل منظم چند دوره پیوسته به‌شرح زیر در نظر گرفته شده است:

**اولین مرحله:** دوره فراگیری قبل از سن ۶ سالگی، یعنی دوره کودکان و آمادگی، که آغاز آموزش و پرورش است. متأسفانه در ایران، به‌علل مختلف از جمله کمبود آموزگار متخصص و نبودن وسایل و امکانات گسترده و کافی و هزینه بالاتر نسبت به بالای این نوع آموزش، کودکان ناشنوا و ناگویا در این مرحله آموزش مؤثری نمی‌بینند. بدین سبب گرانبهارترین سالهای زندگی کودکان کرولال که در طی آن کودک می‌تواند سرمایه بزرگی از نظر زبان‌آموزی ببندد، پیموده تباه می‌شود و به هدر می‌رود. گذشته از آن، هنوز در جامعه ما اندرزگاهها و کلاسهای مخصوص راهنمایی پدران و مادران کودکان کرولال تشکیل نشده است.\* و به این سبب، نه تنها کودکان ناشنوا از سالهای نخستین زندگی بهره‌ای بر نمی‌گیرند، بلکه بر اثر عدم تفاهم بین کودک و پدر و مادر اشکالات روانی و عاطفی و اخلاقی چندی نیز پدید می‌آید.

**دومین مرحله:** دوران آموزشگاهی است که تحصیلات رسمی دوره دبستان ناشنوایان آغاز

می‌شود. در این دوره فراگیری با روشهای مختلف و با استعانت از وسایل و ابزارهای گوناگون سمعی و بصری و آموزشی ویژه همراه است. کودکان در این مرحله آموزش ابتدائی را با تغییرات خاصی، براساس ضوابط برنامه وزارت آموزش و پرورش، می‌گذرانند و برای مرحله بعدی آماده می‌شوند.

دانش‌آموزان ناشنوای سالم و طبیعی دوره پنجساله دبستان را در هفت تا نه سال طی می‌کنند.

**سومین مرحله:** ورود به مدارس راهنمایی و دبیرستان یا آموزشگاههای حرفه‌ای عمومی و یا ویژه ناشنوایان است.

از آنجایی که دوران تحصیل این دانش‌آموزان ناشنوا طولانی است، به هر حال امکان به‌کارگماشتن آنان، پس از به دست آوردن دیپلم، در ادارات مختلف چندان فراهم نیست، ناچار در آموزشگاهها سمعی می‌شود، که حتی در دوران دبستانی، به موازات تعلیمات عمومی، مقدمات آموزش حرفه‌ای نیز که برای ناشنوایان حایز اهمیت بسیار است در برنامه گنجانده شود.

این مسئله از آنجمله بیشتر اهمیت دارد که تجربه نشان داده است که حتی اکثریت افراد ناشنوا، که فرصت تحصیل داشته‌اند، در رشته‌های هنری و صنعتی به مراتب موفقتر از رشته‌های دیگر بوده‌اند. زیرا چنین فعالیتهایی وسیله‌ای مناسب برای آرامش عصبی افراد ناشنواست. وانگهی در این رشته‌هاست که ناشنوایی آنها مانعی در بهبود کیفی و افزایش کمی کار آنها ایجاد نمی‌کند.

پیشرفت و موفقیتی که در کارهای حرفه‌ای نصیب ناشنوایان می‌شود، علاوه بر تأمین زندگی مادی آنها، از نظر روانی نیز تأثیر بسیار نیکویی در تقویت روحی آنها دارد و حس اعتماد به نفس را در آنها می‌پروراند.

\* این مسئله از اهمیت بسیاری برخوردار است که در مقاله‌ای دیگر، به مناسبت آغاز فعالیتهایی در این زمینه و دیگر برنامه‌های رفاهی که در جنب آن تدارک دیده شده است، عرضه خواهد شد.